

Aan: Yvonne Feuerhahn, Francis van Zandbrink - Gemeente Woerden

Cc.: Bestuur van de bewonersvereniging Schilderskwartier Woerden

Van: Cor van Doorn, Ad van Hulten, Jan Klene, Rinus de Leeuw, Peter van Winden -bewonersteam Schilderskwartier Woerden

Datum: 13 februari 2020

Betreft: **Bemerkingen, conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het rapport van DNV – GL “Verkenning naar waterstof voor het Schilderskwartier, Woerden” d.d. 14 november 2019.**

Inleiding

Maandag 3 december 2019, zijn Cor van Doorn, Ad van Hulten, Jan Klene en Rinus de Leeuw, als bewonersteam van de wijk het Schilderskwartier in Woerden in de gelegenheid geweest om 's avonds gedurende 4 uur inzage te krijgen in vermeld rapport en daar ter plekke een reactie op te geven. Namens de gemeente en het bureau DNV-GL was Yvonne Feuerhahn aanwezig om onze bemerkingen te noteren en terug te koppelen aan DNV – GL en de gemeente.

Het bewonersteam heeft het bestuur van de bewonersvereniging Schilderskwartier over de bemerkingen geïnformeerd, waarna de vereniging ook nog een terugkoppeling heeft gegeven aan de gemeente. Dit gaf aanleiding om voor de vervolgspraak wat meer tijd te nemen voor inzage in het aangepaste rapport en de afspraak op een ruimere termijn te plannen. Dit gesprek zou op 28 januari 2020 plaatsvinden. Het bewonersteam heeft tijdig het aangepaste rapport, nog steeds gedateerd op 14 november 2019, onder embargo ontvangen, om zich goed te kunnen voorbereiden op het gesprek. Waarvoor onze dank.

Als gevolg van het onverwacht uitvallen van één van de teamleden, werd het lastig om elkaar op 28 januari te ontmoeten, omdat er nog gezocht moest worden naar een adequate vervanger. Deze is inmiddels gevonden in Peter van Winden.

Het bewonersteam heeft zich ingelezen op het rapport en geconstateerd dat er slechts marginale wijzigingen op de eerste versie van het rapport zijn aangebracht, waardoor nu kan worden volstaan met een samenvatting van de reeds ingebrachte bemerkingen, aangevuld met conclusie en aanbevelingen. Een bespreking van onze bemerkingen hoeft niet weer opnieuw plaats te vinden.

Bemerkingen

1. Het rapport geeft aan dat de **bestaande infrastructuur** voor de gas- en elektriciteitsvoorziening in het Schilderskwartier mogelijkheden biedt om in de toekomst scenario's uit te kunnen voeren, waarin waterstofgas of all-electric tot de mogelijkheden behoren. Hierbij is vermeld, dat er wel lokale vervanging

of versterking aan de netwerken plaats moet vinden. Een belangrijke constatering, die om een nader onderzoek vraagt.

2. De oorspronkelijke planning van DNV – GL om tot een advies te komen was 6 weken. Uiteindelijk heeft men ruim 6 maanden nodig gehad. Het bewonersteam kan dit niet verklaren, omdat er in deze lange periode sinds juni 2019 in het geheel geen contact is geweest met DNV - GL. Het bewonersteam heeft bij de start van het onderzoek gegevens aangeleverd, die tot uitgangspunten moesten dienen om het onderzoek in de juiste context uit te voeren (de staat van het woningenbestand in de wijk, de opbouw in bouwjaren, de samenstelling van de bevolking e.d.). Het zou verklaarbaar zijn geweest als men zich nog eens nader had laten informeren of om toelichting op aangeleverde uitgangspunten had gevraagd. En daar wat tijd voor nodig had gehad. Wat de bewoners betreft is er nauwelijks sprake geweest van **participatie**. Zie ook pt.3, pt.4 en pt.6.
3. In het achterliggende jaar heeft men ervaring opgedaan met de volledig geïsoleerde huurwoningen van GroenWest aan de Jan Steenstraat, die van warmtepompen zijn voorzien en all-electric zijn geworden. Tevens zijn er in de wijk op dit gebied particuliere initiatieven geweest. De eerste meldingen over geluidshinder zijn gedaan. Meerdere bewoners hebben last gekregen van voortdurend gezoem, maar nog ernstiger, van de laagfrequente bromtonen, veroorzaakt door de installaties. De **gezondheid** van enkele bewoners is in het geding gekomen. Het rapport maakt hier geen melding van, waardoor op dit aspect nader onderzoek moet plaatsvinden.
4. Er wordt gebruik gemaakt van goede rapporten over besparingseffecten van isolatiemaatregelen. Deze oude rapporten zijn echter van toepassing in de context van de woningen die met aardgas verwarmd worden. Dit is een hoge temperatuurverwarming. Met een investering van 6000 – 8000 € bereikt men een besparing van mogelijk 60% bij woningen gebouwd in de jaren 65 – 85. Als men dit gegeven echter hanteert bij woningen, die voorzien worden van warmtepompen, die een **lage temperatuurverwarming** leveren, ontstaat het inmiddels bekende probleem dat beter geïsoleerde huizen in de winter bijverwarmd moeten worden, om het enigszins comfortabel te hebben. Ook in onze zachte winter, moet een additionele verwarming bijspringen (extra kosten, extra uitstoot!). en zoals al aangegeven, zijn de eenmalige kosten voor isolatie veel te laag ingeschat. Dit aspect vraagt om verdere analyse.
5. Bovendien roepen enkele aannames die zijn gehanteerd bij de **kostenvergelijking** van de scenario's vragen op. Bij zowel de éénmalige als de operationele kosten. Hierdoor ontstaan verschillen in de kostenplaatjes van de scenario's, die tot onjuiste conclusies kunnen leiden.
6. In het rapport is het onderwerp "**energieopslag**" niet behandeld. De nadelen en kosten van accu's, benodigd om incidentele overproductie van elektriciteit op te slaan, komen niet aan de orde. Er is inmiddels lering getrokken uit de proefopstelling in de wijk. De mogelijkheden van waterstofgas als opslagmedium worden in meerdere regio's in het land, maar ook internationaal, als kansrijk beoordeeld en in pilots onderzocht.

7. Zoals uit voorgaande blijkt, doen zich voortdurend interessante ontwikkelingen voor, die van invloed zullen zijn op de keuzes in de energietransitie van en voor Woerden en het Schilderskwartier in het bijzonder. Het rapport geeft een vrij statische benadering. Men zal veel meer rekening moeten houden met de dynamiek in de **actualiteit**. Zeker in een langlopend onderzoekstraject om tot energietransitie te komen.

Conclusie

Het rapport is een uitnodiging om op diverse aspecten nader onderzoek uit te voeren. De inhoud kan mogelijk als één van de inputs dienen in een te ontwikkelen energiebeleid of warmtevisie door de (gemeentelijke) overheid. Waarbij men zich bewust moet zijn van de vermelde bemerkingen.

Voor het Schilderskwartier daarentegen kan op grond van dit rapport geen richting worden gekozen bij het ontwikkelen van oplossing(en) voor de wijk.

Als participatie een belangrijk kenmerk moet zijn om te komen tot keuzes in de energietransitie, dan kan men uit het gevolgde traject om te komen tot dit rapport lering trekken om in de toekomst beter gebruik te blijven maken van de betrokkenheid van de bewoners in het Schilderskwartier.

Aanbevelingen

1. Bij mogelijke toekomstige onderzoeken dient eerst een projectaanpak en bijbehorende projectstructuur te worden opgezet. Waarin de rollen en de verantwoordelijkheden van gemeente, onderzoekers, bewoners en andere belanghebbenden moeten worden geregeld.
2. Aan participatie zal meer aandacht moeten worden besteed. Participatie zal evenals voortgang- en kostenbewaking gedurende de uitvoering van een onderzoek in periodieke rapportages zichtbaar moeten zijn.
3. Het is ook van groot belang om continu op de hoogte te zijn van de actualiteit op gebied van energietransitie buiten Woerden. Mogelijk te organiseren in een (digitaal) documentatiecentrum. Hierin kan men ook onderzoek-gerelateerde documenten, afspraken met belanghebbenden, gespreksnotities e.d. opnemen. Toegankelijk voor alle betrokkenen.